

De Vlaamse Gids, Jaargang 41 (1957)

De 28ste biennale te Venetië

Door André de Ridder

Link:

De Nederlandse afdeling.

Een oplossing voor het probleem hoe Nederland ditmaal in de Biënnale vertegenwoordigd kon worden, vond Prof. Hammacher (naar we vernamen, kreeg hij pas een paar maanden vóór de opening de opdracht als commissaris op te treden) in een aansluiting van het in het Nederlands paviljoen tentoon te stellen werk op de Mondriaan-tentoonstelling, door het Biënnale-comité zelf in het hoofdgebouw ingericht. Wat er op neergekomen is een uitgebreid ensemble van *Bart Van der Leek* (geb. 1876) te verzamelen, in hoofdzaak omdat hij omstreeks 1918 nauw contact had met Mondriaan. Practisch betekent zulks, dat zowel de Mondriaan-collectie als de Van der Leek-collectie, grotendeels in herhaling van de in 1952 te Venetië gehouden 'De Stijl'-tentoonstelling zijn gevallen. Ofschoon de betekenis van 'De Stijl'-groep niet over het hoofd ziende (vooral wanneer men deze groep in haar geheel overblijkt, dus in even ruime mate met de architecten en sierkunstenaars als met de schilders rekening houdt, om van de beeldhouwers niet te gewagen, onder dewelke geen enkele van voornaam betekenis zich bij 'De Stijl' aangesloten had), vraag ik me nochtans af, of men in de Nederlandse middens niet bezig is deze beweging over het paard te tillen. Deze indruk heb ik inzonder bij het overblikken van het Van der Leek-ensemble vrij sterk opgedaan.

Gelet op het tekort aan onbetwistbaar grote schilders, vooral naar het buitenland 'exportabele', waaraan Nederland, gedurende deze laatste jaren, schijnt te lijden, en vermits 'De Stijl'-groep de enige is, waarvan de faam en de invloed heind en ver uitgestraald zijn, kunnen we best begrijpen waarom onze Noordervrienden op deze beweging zo trots zijn (zoals zulks pas is gebleken uit H.L.P. Jaffé's boek 'De Stijl 1917-1931, the Dutch contribution to modern art'). Weshalve vele Nederlandse intellectuelen er nog steeds bereid toe gevonden worden om zelfs slechts van verre met voormelde beweging de strijd gevoerd hebbende schilders, dan wanneer ze niet eens tot haar merkwaardigste of trouwste aanhangers kunnen worden gerekend, naar het voorplan te stoten. Tot deze episodische

[p. 149]

en tweederangsfiguren van 'De Stijl'-groep verstout ik mij Bart Van der Leek te rekenen. Een vlijtig, ontwikkeld, van het belang der maatschappelijke taak van de kunstenaar doordrongen, door een warme, ofschoon van enige onstandvastigheid niet vrij te pleiten overtuiging bezielde man, maar die, bij gebrek aan echte schildersgaven, het ten slotte met zijn creatieve arbeid niet heel ver gebracht heeft. Zo hij aanvankelijk met zijn nog grotendeels figuratief werk naar het strikt dimensionale heeft gestreefd en in deze richting van zijn zin voor een kloek monumentale compositie het bewijs geleverd, is hij later, met wat door sommigen als zijn 'streepjes'-techniek gekenmerkt is geworden, in zuiver decoratieve resultaten uitgemond. Bijna voortdurend worden we in Van der Leek's oeuvre door de diepere dualiteit

in zijn wezen en trant op afstand gehouden. Noch ingetogen meditatief, zoals Mondriaan's werk, noch hartstochtelijk lyrisch, zoals b.v. Kandinsky's werk, om ons tot voorvechters uit de jaren 1910-20 te beperken, stoten we in Van der Leck's kunst op iets koel beredeneerds, iets opzettelijk didactisch, waarvan de stuwkracht vrij zwak blijft.

Naast Van der Leck's oeuvre, treffen we in het Nederlands paviljoen staaltjes van *André Volten's* draadplastiek aan (geb. 1925), waarvan de ruimtelijke werking indrukwekkend is, zelfs bij deze van bescheidener format, en waar, onbetwistbaar, een krachtige zin voor beweging de constructie bezielt. Twee zuiver plastische eisen, waaraan het werk van alle sculpteurs, figuratief of non-figuratief, dient tegemoet te komen. Doordat *Constant Nieuwenhuys'* bouwseltjes uit plastic-platen (geb. 1920) in heel geringe mate aan deze eisen beantwoorden, valt het ons lastig er vrede mede te nemen; daarin overheerst de decoratieve factor, tot het knusse en het speelse toe. Van deze weleer tot de groep der experimentelen behoord hebbende beeldhouwer, is er vooralsnog veel minder terecht gekomen dan van de twee schilders uit dezelfde groep. Karel Appel en Corneille, wier werken door en door boeiend en aangrijpend zijn, plastisch in de echte zin van het woord.